

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
76. szám, 2014. december

Tartalom:

Rovarász kortársaink — MRT-hírek — Hirdetés — Rövid hírek
Könyvismertetés

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben: Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)

Szerkesztőbizottság: Balázs Klára (BK), Jenser Gábor (JG), Mészáros Zoltán (MZ), Merkl Ottó (MO), Nagy Barnabás (NB), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SZD), és Szőcs Gábor (SZG).

Szerkesztőség:

BCE, KeTK, Rovartani Tanszék,
1118 Budapest, Ménesi út 44.

Telefon: 4826219

drótposta: attila.haltrich@uni-corvinus.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)

1088 Budapest, Baross utca 13.

www.magyarrovartanitariasag.hu

A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovarani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2014)

Elnök: Vig Károly

I. alelnök: Merkl Ottó

II. alelnök: Szőcs Gábor

Titkár: Puskás Gellért

Előadásszervező titkár: Koczor Sándor

Szerkesztő: Merkl Ottó

Pénztáros: Szalóki Dezső

Ellenőr: Balázs Klára

Jegyző: György Zoltán

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a **BCE Kertészettudományi Karán, az „E” épület E/2 termében (Budapest XI., Ménesi út 45), délután 4 órakor.**

Illusztráció

Címlapon:

Moczariella centenaria Barbosa & Azevedo, 2014 (Hymenoptera: Bethyridae)

Az Arab-félszigetről leírt darázs faj genusz nevét Móczár Lászlóról kapta, faji jelzője pedig a professzor úr 100. születésnapját ünnepli.

Ha meggondolom, hogy 44 évvel ezelőtt, még általános iskolás koromban, kaptam kölcsön („határozatlan időre”) Móczár László Állathatózóját, november 28-án, pénteken, pedig vele együtt ünnepelhettem 100. születésnapját... Később sikerült beszereznem a kisebb, színes határozóit is. Sok gyakori rovarfaj képe ezeken keresztül rögzült az emlékezetemben.

Álmodni nem mertem volna, hogy egyszer, sok év múlva, havonta fogunk találkozni az MRT ülésein, hogy baráti kapcsolat alakul ki közöttünk, és ámulhatok a 70–80 évvel azelőtti emlékeim. És ami még hihetlenebb: magas kora ellenére mennyire aktív és friss az emlékezte! Hogy ott van minden MRT-ülésen az első sorban, hogy figyel, sokszor fel is szólal, kérdéseket tesz fel.

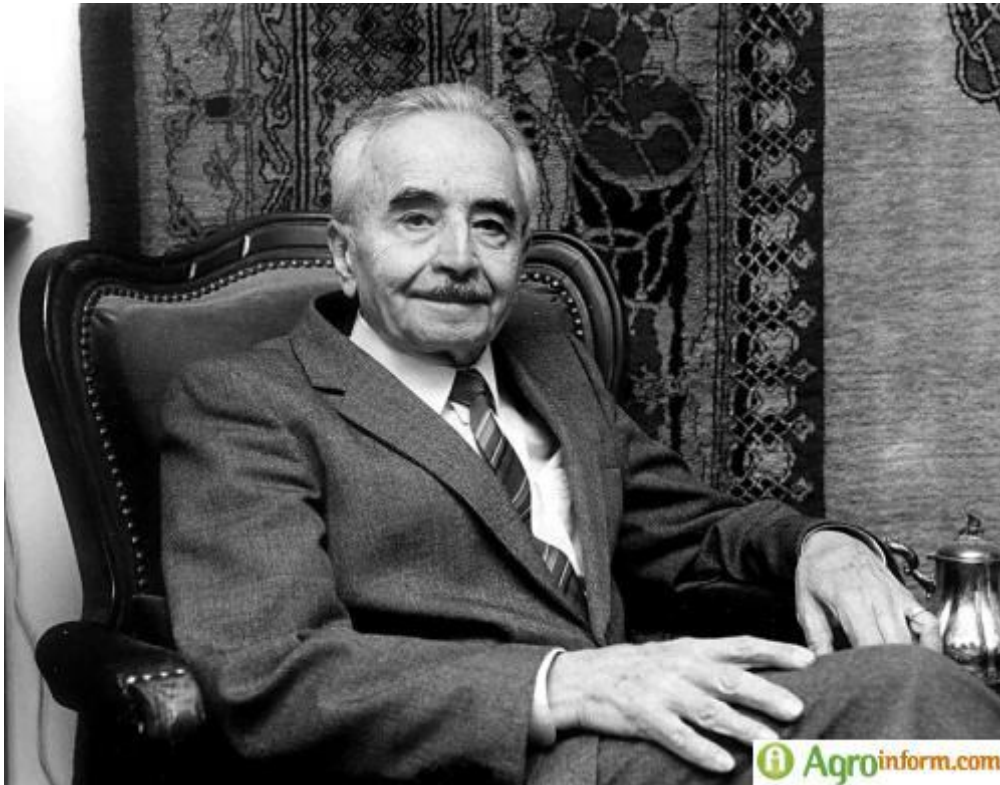
És komolyan veszi az MRT választmányában immár év tizedek óta betöltött „örökös tagságát” is, ami nem minden kortársáról mondható el. Ha kell, kampányol az „Év Rovara” érdekében! Természetesen azért, hogy végre egy hártvásszárnyú is büszkélkedhessen ezzel a címmel. És ha „darázsas” írás jelenik meg valamelyik Rovarász Híradóban, akkor nem nyugszik, amíg ki nem nyomtatattja színesben, és be nem adja azt az Állattárba.

Sajnálom, hogy nem említettem meg ott az ünneplésekor, amikor a 2014-es Év Rovara, a földi poszméh sikeréről számoltak be a kollégák, hogy pont az ünnepséget megelőző napon, a népszerű „Maradj talpon” c. vetélkedőműsorban is, amit a fél ország néz, szóba került az év rovara. És „talpon maradt” a versenyző! Tudta a választ!

HA

Rovarász kortársaink

Lényeges apróságok Jermy Tiborról (Lőcse, 1917 – Budapest, 2014)

Jermy Tibor elhunytával a hazai entomológia és kísérletes zoológia egyik legkiválóbb, sokoldalú képviselőjét veszítettük el. Nemcsak a hazai, mert bizonyára külföldi megemlékezések sora is méltatja majd a növényvédelmi rovartan, a kísérletes entomológia kiváló képviselőjének tudományos és emberi érdemeit.

A még élők közül talán már csak egyedül maradtam, aki 1950-

től, közel 64 éven keresztül, kezdetben még szobatársként is, együtt szolgáltam Jermy Tiborral a Növényvédelmi Kutatóintézet Állattani Osztályán. És éppen ez a közös 64 év teszi lehetővé, hogy a Jermy Tibor sokaktól méltatott, kiemelkedő tudományos életútja, eredményei mellett említsek néhány olyan, sokszor személyes apróságot (is), amelyek emberi közelségbe hozzák személyiségét és azt a társadalmi környezetet, amelyben akkor éltünk és munkálkodtunk.

Az akkori munkakörülményeinket meghatározó fontosabb tényezők közül kiemelkedik, hogy a vesztes 2. világháború a **Növényvédelmi Kutatóintézet** akkori (Herman Ottó-úti) épületét is romba döntötte, berendezése, gazdag könyvtára is jórészt odalett. A szervezetileg is újjáalakuló intézet **Állattani Osztálya** – akkor még **Szelényi Gusztáv** vezetése alatt - sokat nyert azzal, hogy a szovjet hadifogságból szabaduló Jermy Tibor már 1949-ben az Intézethez került, és nagyon sok tanáccsal szolgálhatott nemcsak az Intézet munkájának újjászervezésében, hanem – főként az Állattani Osztály elhelyezését szolgáló – új emelet ráépítése kapcsán is. Érdekes véletlen, hogy az 1950-es évektől az Állattani Osztályon három vezető kutató (Szelényi, Jermy, Reichart) is felvidéki „cip-szer” volt. A Magas-Tátra előteréből kerültek hozzánk, ahonnan a hazai alkalmazott rovartan kiemelkedő, megalapozó egyénisége, Jablonowski József is származott.

A **Növényvédelmi Szolgálat** új szervezetének kialakulásáig – az 1950-es években a kutatás és a gyakorlati növényvédelmi igazgatás sokkal közelebb állt egymáshoz mint ma. Az amerikai fehér medvelepke (*Hyphantria cunea*) és nem sokkal később a burgonyabogár (*Leptinotarsa decemlineata*) magyarországi megjelenése tudományos háttérű, sürgős gyakorlati lépéseket követelt, és ezekből Jermy Tibor igen jelentős részt vállalt. Az említett kártevő rovarok elleni, nemzetközi intézkedéseket is igénylő munka során Jermy Tibornak a fogságban, kényszerből is megszerzett orosz nyelvtudásán kívül, angol, német és francia nyelvi jártassága is igen hasznosnak bizonyult. Orosz nyelvtudását az akkori szovjet növényvédelmi rovartan klasszikusaként szolgáló

Scsegolev-könyv magyarra átültetésében, a hazai viszonyokra való alkalmazásában is hasznosítható.

Az eddigiek is sejtetik Jermy Tibor sokrétű tevékenységét. A már említett fehér medvelepkén, burgonyabogáron kívül sorra tűntek fel az 1950-es, 60-as évek sokszor országos jelentőségű rovar-tani problémái. A gabonalegyek, a cseresznyelég, a fokhagymapille, az *Euxoa* bagolylepkék kisebb-nagyobb gradációi – mind újabb kihívást és kutatómunkát, de gyakorlati intézkedéseket is követeltek Jermy Tibortól. A számos zoológust-entomológust nevelő „Dudich-iskola” egyik tagjaként, Jermy Tibortól nem állott távol a **rovar-szisztematika** sem. Felismert és leírt új taxonokat is (pl. *Phorbia* búzalegyek, a *Rhagoletis* cseresznyelegyek közül). Taxonómiai érzékét tréfás módon is kamatoztatta, amikor az intézet tagjairól – nem mindig legelőnyösebb tulajdonságaik alapján is – „szabályos” határozókulcsot készített, találó latin(os) névvel megörökítve az Intézet akkori, néhány prominens tagját...

A növényvédelmi rovar-tan művelése szinte benyomult magánéletébe is. Az általa tervezett keszthelyi Burgonyabogár-laboratórium egyben lakása is volt, ahová – feleségével, Grétivel együtt – már tavasszal leköltöztek. És ahol a kísérletek diktálta munka-ritmus sokszor már hajnalban, vagy akár késő este is a laboratóriumban találta őket. A Burgonyabogár-laboratórium megszervezésén kívül Jermy Tibornak bőven kijutott egyéb tervezésekből és építésekéből is. Ezek közül kétségtelenül az Intézet **Julianna-majori laboratóriuma** volt a legmunkásabb, amelyet szinte zöldmezős beruhásként a szántóföldre kellett nemcsak megálmodni, hanem évek során megtervezni, felépíteni és berendezni. De szabadföldi laboratóriumként szolgált akár a Testvér-hegyi (II. kerületi) hétvégi telkük is, ahol a cseresznyefákat gyümölcserés táján „karácsonyi díszbe” öltöztették az akkor még újdonságként ható, cseresznyelegyeket fogó ragacsos **színcsapdák**. Jermy Tibor sokrétű munkaköre gyakori külföldi utazással is járt. Ez is hozzájárulhatott, hogy a Magyar Rovartani Társaság üléseire csak ritkábban jutott el. Ennek ellenére szakmai tekintélye oda vezetett, hogy egy ciklusra **MRT-elnökké** választották (1969–1971).

Jermy Tibornak a kutatás, az ismeretlen feltárása életeleme volt. Ehhez a feltételeket a háború utáni szűkös időben nem volt könnyű megteremteni. Ebben is fáradhatatlan és leleményes volt. A főleg az Állattani Osztályt szolgáló öreg Dodge autót Jermy Tibor tervei alapján szinte **mozgó laboratórium**má alakították át. Volt abban laborasztal – fiókokkal a szükséges rovargyűjtő és -tároló felszerelés számára. Az asztallap fűrt mélyedései – a mezei terepviszonyokat is tűrő – rugóval leoszorítható petricsészesor, továbbá a rögzíthető binokuláris mikroszkóp biztos elhelyezését szolgálták. Az autótető belsejéhez illesztett/rögzített inszektáriumsor, a gyűjtött élő rovaranyag szakszerű elhelyezését, szállítását tette lehetővé. És természetesen – többnapos „expedíció” esetére – egy, szükség esetén két felszerelhető (nem túl kényelmes) „függőágy” is szolgált a terepi tartózkodást... Az Állattani Osztályon még ma is használnak néhány, Jermy Tibor (és legközvetlenebb keszthelyi munkatársával, Sáringer Gyulával már jónéhány évtizeddel korábban tervezett és készített) **„fotobox”**-sort, amely a hazánkban akkor még újdonságnak ható diapauza-kutatásokat szolgáltatta. Az ő tervei alapján a keszthelyi laboratórium ezeremester asztalosa (Gyuri bácsi) ugyancsak nagy sorozatban készítette a sokoldalúan hasznosítható, kb. 5 és 10 liter űrtartalmú, precíziós rovar-ketreceket is. A **rovarfénycsapdák** hazai országos bevezetése is szorosan fűződik Jermy Tibor nevéhez. A normaként szolgáló, Jermy Tibor tervezte tölcseres rovarfénycsapdák első példányainak egyike még sokáig állt az Intézet Herman Ottó úti kertjében. A nem túl rendezett, de gazdag növényzetű – mostanra már fedett tenispályákká vált – kertben szükség esetén bőven lehetett találni a rovartenyésztéseink számára alkalmas tápnövényeket is.

Jermy Tibor kutatói munkája, természetfaggatása (az utóbbi évtizedekben már a növényi magvakban fejlődő **zsizsikek** vizsgálata) csak akkor szűnt meg véglegesen, amikor az öregkori, utolsó menedékül szolgáló svábhegyi Kálvin János Református Idősek Otthonában – szinte a binokuláris mikroszkóp mellől hanyatlott le...

Nagy Barnabás, Budapest

Köszöntő Móczár László 100. születésnapján

Tanítvány és mestere

Fotó: Gallé László

ni. Hiszen az életmű sokoldalúsága a gratulációk összehangolását is jelentia életmű sokoldalúsága a

Mindenekelőtt köszöntjük Móczár Lászlót, az eminens *zootaxonomust*. Taxonómiai munkásságának tételes felsorolása is oldalakra menne: a több száz leírt, tudományra új faj és számos genusz a hártvászárnyúak köréből, olyan problémás csoportokból, mint a Dryinidae, Cerovalidae, Cleptinae, Mesitinae, hogy csak néhány példát említsünk világspecialista munkásságából. Taxonómiai tevékenysége azonban messze nem merült ki a taxonok leírásával. Revíziói és a *Fauna Hungariae* sorozat általa írt füzetei is indikátorai e tevékenységének, ugyanúgy, mint a rendszertani gyűjtemények felállítása és fejlesztése a Természettudományi Múzeumban Pesten és az egyetemi Allattani Tanszéken, Szegeden. Ismertségét és elismertségét jelzi a róla elnevezett közel két tucat faj, legutóbb éppen születésnapja kapcsán egy braconida, Papp Jenő tollából.

Köszöntjük Móczár professzort, a *biogeográfust és faunistát*. A redősszárnyú darazsakra alapozott állatföldrajzi térképe máig fontos alap minden, Kárpát-medencében munkálkodó zoológus számára. Biogeográfiai és ökológiai szempontokat szintetizáló, részben Pittioni után hazai körülményekre adaptált elterjedési típusai annak idején sokunkat, kezdő entomológusokat igazított el a feltárt faunák jellemzésének nem könnyű útvesztőiben, és hazai megjelenése után még több mint fél évszázaddal is alkalmaztuk a rendszert. Mint faunista, fontos alapozó munkát végzett a hazai hártvászárnyúak faunakatalógusainak összeállításával, és ugyancsak jelentősek a nemzeti parkok kötetiben megjelent fejezetei. Szegedi egyetemi katedrára kerülését követően lelkesen szervezte a Dél-Alföld rovarfaunájának feltárását, új gyűjtési metodológiáival (pl. a Malaise-csapda és a fotoeklektorok alkalmazásával) jelentősen hozzájárult a kvantitatív faunisztika és ökofaunisztika magyarországi meghonosításához.

Igazságtalanok lennének, ha ünnepeltünket csak gyűjtögető és múzeumi gyűjteményekben kutakodó tudósként köszöntenénk, megfélekedve *etológiai* munkásságáról. Professzor Úr még százéves köszöntő ünnepségén is arra buzdította a fiatalokat, hogy ne elégedjenek meg a gyűjteményes, rovartükre montírozott anyag tanulmányozásával, vizsgálják az élő rovarokat, derítsék fel azok

életmódját. A „mit csinál?” eltoni kérdést viselkedésbiológiára alkalmazva előbb a képzett természetbúvár éles szemével, majd pedig az etológia egzakt eszköztárával maga is tanulmányozza a hártvászárnyúak viselkedését, például kedvenc rovarának, az óriás kürtösdarazsnek (*Paragymnomerus spiricornis*) magatartásában a szoliter-szociális átmenetek jeleit a tihanyi löszfal „Hymenoptera hot spot”-ján. (Nemcsak diverzitásban az, hanem mint a kutatások személyes résztvevője, tapasztaltam, hogy nyáron 40 fokot meghaladó hőmérsékletű hely szó szerinti *hot spot* is volt).

Szegedre, az Állattani Tanszék élére kerülésekor Professzor Úr – előzetes kolozsvári egyetemi tapasztalatai birtokában is – különös lelkesedéssel vetette bele magát az *oktatói munkába* és itt is számos újítást vezetett be. Az Arthropoda törzs rendszertanát adta elő, és óráit gazdag audiovizuális anyaggal tette szemléletessé. Az akkori viszonyokban világszínvonalúnak számító berendezéseket szerzett be, melyekkel a diavetítőt magnóval összekapcsolva a hallgatók a diák tanulása közben hallhatták azok magyarázatait is. Ebben nagy segítségére volt páratlanul gazdag, főleg rovartani témájú diaanyaga, melyet a legkorszerűbb felszereléssel folyamatosan bővített, de kiváló szupernyolcas filmfelvevőjével mozgóképeket is készített és mutatott be egyetemi óráin. Nagyban segítette a rendszertan gyakorlati oktatását az újonnan beszerzett, korszerű szekrényekben tárolt tudományos és bemutató célokra egyaránt használható rovargyűjtemény, melyet a felismerendő fajok példányait tartalmazó nyomógombos rendszer egészített ki.

Móczár professzor hatása messze túlterjedt a tanszéki és múzeumi falakon. Mint kiváló *ismeretterjesztő*, fiatalok légióját nyerte meg a természet, különösen a rovartan szeretetének, és tovább

Móczár László professzor átveszi Nagy Pétertől, az Állattani Szakosztály elnökétől a jelenlévők által aláírt emléklapot.

napig is használnak, és ugyancsak generációk tanulták meg a terepzoológia metodikáját az *Állatok gyűjtése* című könyvből, amely az első átfogó ilyen tárgyú alapmű. Persze e művek sora is sokkal hosszabb: *Képes állatvilág*, *Rovarak közelről*, *Kis állathatározó*, *Bölcsők*, hogy csak néhányat említsünk. Ismeretterjesztő erényeit máig örzi. Emlékezetes néhány éve tartott szegedi előadása Linnéről, és ezt követően már 95 évesen olyan lelkesedéssel és szuggesztíven beszélt kedves darazsairól, hogy az a szakma iránt kevésbé elkötelezett hallgatóságot is magával ragadta.

Elismerés illeti Móczár professzor *tudományszervezői* tevékenységét is. Szegedi professzori működését megelőzően városunkban gyakorlatilag hiányterület volt a tudományos entomológia. A rovartani kutatások megszervezését, a Dél-Alföld rovartani feltárását tűzte ki célul, ennek érdekében fejlesztette a hibrid jellegű (szervezettani, citológiai, rendszertani és ökológiai profillal egyaránt

pallérozza a már elkötelezettek tudását. Világjáró útjairól tartott, művészi fotókkal illusztrált ismeretterjesztő előadásait szerte az országban élvezhették, és akiknek nem adott meg a személyes találkozás, ismeretség, sokat tanulhattak ismeretterjesztő könyveiből és cikkeiből. Nemzedékek alapozták meg zoológiai ismereteiket és sajátították el az állathatározás módszereit a több kiadást megért *Állathatározó* segítségével, melyet hallgatónk a mai

terhelt), de főbb kutatási koncepciót nélkülöző Állattani Tanszéket, segítve az addigi munkatársak témamódosítását és új oktatók alkalmazását. Pártolta és katalizálta tanszékén egy ökológus team létrejöttét, amely a későbbi Ökológiai Tanszék magvát jelentette. Nem feledhetjük következetes kiállását tanszéke és munkatársai érdekében, nemegyszer maga is kockázatot vállalva az akkori, nem könnyű moszkovita világban.

Tisztelt Professzor Úr! Kedves Rovarász Mesterünk! Szeretettel köszöntjük a magyar rovarászok, kollégák, munkatársai, a móczári gondolatot és a rovarász hagyományt tovább életető tanítványai nevében is, Pesten, Szegeden, Kolozsváron és szerte az országban. Fogadja köszönetünket mindazért, amit szép tudományunkért és az azokat művelő intézményekért tett. Isten éltesse 100. születésnapján, sok örömet, boldogságot, jó egészséget kívánunk!

Gallé László, Szeged

A 100 éves Móczár László köszöntése itt nézhető meg:

<https://www.youtube.com/watch?v=aOZNW7mfbOs>

MRT hírek

FELHÍVÁS

Tisztelt Tagtársak!

A Magyar Rovartani Társaság vezetősége és választmánya fontosnak tartja hagyományaink és tárgyi emlékeink megőrzését.

Szeretnénk összegyűjteni minél több, a társaság múltjával kapcsolatos fényképet, amelyekből – terveink szerint – a jövőben az interneten is elérhető galériát hoznánk létre.

Ezúton kérjük, hogy akinek birtokában vannak olyan fotók, amelyek társasági rendezvényeken, előadásokon, kirándulásokon, vagy éppen a hétköznapi munka során készültek tagtársainkról, nagy elődeinkről és élő legendáinkról, küldjék el azokat DIGITÁLIS formában az alábbi címre: attila.haltrich@uni-corvinus.hu

Fontos, hogy a képekhez mellékeljenek egyértelműen azonosítható kísérő szöveget, melyben szerepel, hogy a fotó kiket ábrázol és lehetőleg az is, hogy mikor, hol, milyen alkalomból készült. A Magyar Rovartani Társaság választmánya nevében köszönettel

Ilniczky Sándor, választmányi tag

Népszerűek a világhálóra feltett rovarantani előadások! Amint arról már tavaly beszámoltunk, az MRT kísérleti jelleggel bevezette a rovarantani üléseken elhangzó előadások filmre rögzítését és nyilvánossá tételét az Interneten. Örömmel számolhatunk be róla, hogy a vállalkozás igen népszerű, Gátmezei Antal összesítései alapján, a filmeket 2014 decemberéig 1967 alkalommal nézték meg, 31 országból. Egyedül Móczár László előadására és a hozzá kapcsolódó *Bölcsők* c. filmre 153-an voltak kíváncsiak.

A filmek elérhetők a Magyar Rovartani Társaság honlapjáról, vagy keresővel a YouTube-on. További jó nézegetést!

HA

Rövid hírek

2014. szeptember 28-án Kosztarab Mihály tagtársunk kapta a Zajzoni Rab István-díjat. 2006-tól minden évben kiosztják, díjazásban részesülnek azok a személyek vagy társaságok, akik Hétfalu, Barcaság és a magyarság művelődési, oktatási, szellemi, egyházi, gazdasági életében kimagaslóan tevékenykedtek, életművükkel hozzájárultak értékeink gyarapításához és népszerűsítéséhez, s ezzel nemzeti közösségünk példaképeivé váltak. A díjat a brassói magyar evangélikusok templomában adták át, amin sajnos személyesen nem tudott jelen lenni.

Választott hazájában viszont jelen volt azon az koncerttel egybekötött ünnepségen, melyet 87. születésnapja alkalmával szerveztek. Isten éltesen Misu bátyám!

HA

Kosztarab Mihály köszönetet mond Leon Koknak, a tiszteletére szervezett koncert főhegedűsének (2014. július 7., Blacksburg, Virginia, Egyesült Államok)

Lipthay Béla-émléknapot rendeztek Szécsényben. Halálának 40. évfordulója alkalmából, 2014. június 13-án, a Kubinyi Ferenc Múzeumban emlékeztek meg a jelen levők báró Lipthay Béláról (1892–1974).

A rendezvényen előadást tartottak a természettudós unokái, Lipthay Antal és Lipthay Endre, a szakma részéről pedig Patay Pál régész, aki Lipthay Béla kollégája volt a balassagyarmati Palóc Múzeumban, a tudós munkásságával régóta foglalkozó Bozsik András egyetemi docens, Hír János,

a Pásztói Múzeum igazgatója, a Liphay-gyűjtemények egyik gondozója és a Szécsény helytörténetével is foglalkozó Galcsik Zsolt levéltáros.

Az RH14-ben (1994 júniusi számban) olvasható a 20. évfordulóra való meghívó, melyet Mézsaáros Zoltán írt. Ekkor leplezték le a kastély falán található emléktáblát is. Liphay Béla életével, szakmai munkásságával legrészletesebben Bozsik András tagtársunk foglalkozott.

Aki bővebben szeretne olvasni róla, itt megetheti:

http://portal.agr.unideb.hu/media/16TNF_2011_13776.pdf

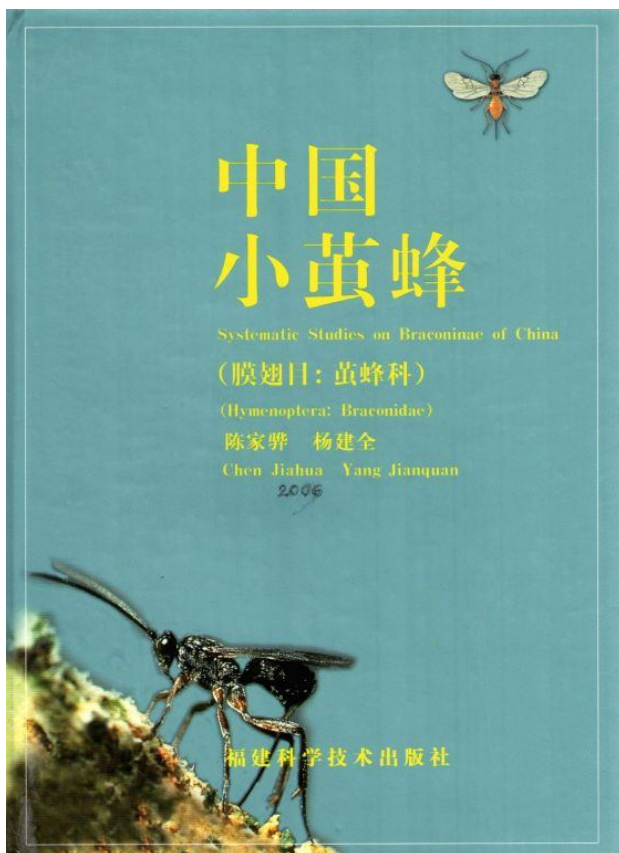
Hirdetés

Fiatal, amatőr, kezdő bogarász szívesen csatlakozna tapasztaltabb kutatókhoz, gyűjtőkhöz, kirándulásokra, gyűjtőutakra, tanulás, tapasztalatszerzés céljából, elsősorban a Dél-Dunántúlon. Minden csoport érdekel, de elsősorban az ormányosok, levélbogarak, pattanók, cincérek. horvathdow@gmail.com, 06-20/914-6888

Egzotikus bogarak – Eladó kb. 1100 egzotikus bogár a világ minden részéből. A bogarak preparálva, felcédulázva és meghatározva kerülnek eladásra több családból. Érdeklődni lehet a (06-1)-208 3152 telefonon vagy az irozner@gmail.com e-mail címen.

Könyvismertetés

CHEN JIAHUA & SONG DANGBAO 2004: *Systematic Studies on Microgastrinae of China (Hymenoptera: Braconidae) (Monograph Catalog on Braconidae of China Pars V.)* – Fujian Science and Technology Publishing House, 354 pp. Email: order@hceis.com

A gyilkosfűrkészek (Braconidae) Microgastrinae alcsaládját ismertető könyv első 230 oldala kínai nyelvű. Európai olvasó csak a taxonnevek latin betűs olvasása nyomán tájékozódhat arról, hogy a szövegben mely taxonról (tribus, genus, faj) van szó. A 88, vonalas ábratábla segíti a tájékozódást: táblánként 1–4(–5) testtáj részletábrája segíti a fajok felismerését. A bőséges (403) irodalmi hivatkozás a 231–249. oldalra került. Az "English Summary" (pp. 250–288) címszót követi a Microgastrinae alcsalád rövid (féloldalas) jellemzése. A "Summary" első része "Key to the Genera and Species of the Subfamily Microgastrinae from China" alcímen a kínai szárazföld taxonjainak határozókulcsa (pp. 250–266). A "Summary" második része "Remarks on the New Species Described in this Monography and Collecting Data of the Specimens" alcímen (pp. 267–288), ahol összesen 17 genust és 191 fajt regisztráltak Kínában, ebből 43 faj a tudományra nézve új, továbbá 5 genusz 18 faj újdonság az ország faunájában. Feltűnő, hogy a *Dolichogenidea* genusz 41 faja közül 17 új faj (azaz a teljes fajsám 41százaléka). Az új fajok rövidített leírása diagnózis-szerű. A 289–319. oldalon tárgy-

és névmutatók olvashatók kínaiul. Ugyancsak jól használható rész a befejező fejezet: 1–191 sorszámú SEM-fotó a 323–354. oldalon. A fényképek kiváló minőségűek, számos testrészletet (felületi vésetek, fej-középhát-áltorszelvény-potroh 1–3. hátlemeze stb.) plasztikusan ábrázolnak, ami tovább

könnyíti a fajok felismerését. A két szerző a kerekítve 2000 példányon alapuló feldolgozott Microgastrinae-anyagot (beleértve az új fajok típusorozatát) a Fucsouban (Beneficial Insects Laboratory, College of Plant Protection, Fujian Agriculture and Forestry University) helyezte el.

CHEN JIAHUA & SHI QUANXIN 2004: *Systematic Studies on Doryctinae of China (Hymenoptera: Braconidae) (Monograph Catalog on Braconidae of China, Pars VI)*. — Fujian Science and Technology Publishing House, 273 pp. E-mail: order@hceis.com

A gyilkosfűrészek (Braconidae) Doryctinae alcsaládját ismertető könyv első 174 oldala kínai nyelvű, csak a tudományos nevek olvashatók latin betűzéssel. A 175–183. oldalon részletes irodalomjegyzék (188 hivatkozás) következik. Ezt követi az angol nyelvű rész "English Summary" címen a 184–214. oldalon. A féoldalal Doryctinae jellemzés után "Key to Genera and Species of Doryctinae from China" alcímen az európai olvasó számára a leghasználhatóbb fejezet: segítségével meghatározhatjuk a kínai Doryctinae genuszokat és fajokat, nevezetesen 16 genuszt és 138 fajt. Ebből 1 genusz és 47 faj a tudományra nézve új, 10 faj pedig Kína faunájára nézve újdonság. Az új taxonok rövidített leírását (diagnózisát) "Remarks on the New Species and New Genera described in this Monograph and Collecting Data of the Specimens" fejezetben olvashatjuk (pp. 194–214). A 215–239. oldalon tárgy- és névmutatók vannak kínai nyelven. A 243-tól a 274. oldalig 1–192 sorszámozású SEM-fotó egészíti ki a szöveget. A fotók nagyon jó minőségűek, olyan testrészeket mutatnak be, melyek bármilyen részletes leírása sem tudja jól érzékeltetni a szóban forgó alaki tulajdonságot. A fotó-illusztráción kívül a kínai nyelvű szövegben (pp. 1–174) további 62 ábratábla szolgálja a taxonok felismerését. A táblánként 6–6 vonalas ábra az egyes fajok ugyanazon testrészét (fejet felülnézetben és szemben, a középtoroldalt, az áltorszelvényt, az elülső szárnyat és a potroh 2. hátlemezt) tünteti fel. A két szerző a kínai Doryctinae taxonjainak feltárását kerekítve 3000 példány vizsgálatával végezte el. Ezt az anyagot (beleértve az új fajok típusorozatát) Fucsouban (Beneficial Insects Laboratory, College of Plant Protection, Fujian Agriculture and Forestry University) helyezte el.

CHEN JIAHUA & YANG JIANQUAN 2004: *Systematic Studies on Braconinae of China (Hymenoptera: Braconidae) (Monograph Catalog on Braconidae of China, Pars IX)*. — Fujian Science and Technology Publishing House, 2006, 304 pp. E-mail > order@hceis.com

A gyilkosfűrészek (Braconidae) Braconinae alcsaládjának Braconini tribusát ismertető könyv első 177 oldala kínai nyelvű. Európai szemmel csak a tudományos (latinos) nevek olvashatók, továbbá 47 ábratábla teszi teljessé a szöveget. Az egyes táblákban változóan 5–11 testtáj vonalas ábrája alapján ismerhetjük fel a szóban forgó fajt. Ezek jelentősége az angol nyelvű határozókulcs használatakor látszik igazán, mely fejezet "English Summary" címen a 199–233. oldalon szerepel. A "Summary" itt is két részből áll. Az első rész "Key to the Genera and Species of the Braconinae tribe Braconini (Hymenoptera: Braconidae) from China" című határozókulcsa segítségével 29 genuszt és 100 fajt határozhatunk meg, közülük 2 genusz és 50 faj új a tudományra nézve, 9 genusz és 17 faj pedig Kína faunájára nézve bizonyult újnak. A genuszok közül a *Bracon* tűnik ki azzal, hogy a 43 faj közül 25 – azaz a fajok 58 százaléka – új a tudományra nézve. A kizárólag új taxonok rövidített leírását (diagnózisát) "Remarks on the New Species and New Genera Described in this Monograph and Collecting Data of the Specimens" című fejezetben olvashatjuk (pp. 214–233). A 234–259. oldalon tárgy- és névmutatók vannak kínai nyelven. A 261–301. oldalon 245 SEM-fotó egészíti ki a szöveget. A fotók ezúttal is kiváló minőségűek, és olyan testrészeket mutatnak be, melyek leírása szinte lehetetlen. A részletes irodalmi jegyzék (467 hivatkozás) a 178–198. oldalra került. A két szerző a kerekítve 15000 feldolgozott példányból álló Braconini-anyagot (az új fajok típusorozatával együtt) Fucsouban (Beneficial Insects Laboratory, College of Plant Protection, Fujian Agriculture and Forestry University) helyezte el.

Papp Jenő, Budapest

[E három könyvet a szerzők ingyen adták át Papp Jenőnek. Cserébe a fenti ismertetések szó szerinti közlését kérték. – Merkl Ottó]